

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUMALIZA ELIMU YA MSINGI**

01

KISWAHILI

Muda: Saa 1:40

Mwaka: 2023

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B na C zenye jumla ya maswali **arobaini na tano (45)**.
2. Jibu maswali **yote**.
3. Soma maelekezo yote yaliyoko katika **fomu maalum ya kujibia (OMR)**.
4. Jaza taarifa zote katika fomu ya OMR.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** kisha **weka kivuli** kwenye **tarakimu** za namba hiyo mahali panapohusika kwenye karatasi yako ya kujibia.
6. Weka **kivuli** kwenye herufi ya jibu lililo sahihi kwa swali 1 – 40. Kwa mfano, kama jibu sahihi ni A weka kivuli kama ifuatavyo:

A	B	C	D	E
----------	----------	----------	----------	----------

7. Ukigundua kuwa herufi uliyowekea kivuli **si jibu sahihi** futa kivuli hicho kwa umakini kwa kutumia **kifutio safi** kabla ya kuweka kivuli katika herufi mpya.
8. Tumia **penseli ya HB** tu katika kujibu swali la 1 – 40; na kalamu ya wino wa **bluu** au **mweusi** kwa swali la 41 hadi 45.
9. Simu za mkononi na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.

SEHEMU A (Alama 35)

Sikiliza kwa makini hadithi utakayosomewa na msimamizi, kisha jibu swali la 1 - 5, kwa kuweka kivuli katika herufi ya jibu lililo sahihi katika fomu yako ya kujibia.

Maswali

1. Nini kilisababisha kifo cha wazazi wake Baraka?
A Uhaba wa hospitali kijijini B Ajali ya ndege
C Maisha ya anasa ya wazazi wake D Ajali ya gari
E Maisha duni ya wazazi wake
2. Nani alimlea Baraka baada ya kufiwa na wazazi wake?
A Wanakijiji B Bibi yake mzaa mama
C Bibi yake mzaa baba D Walimu wake
E Mganga Mkuu wa Zahanati
3. Baraka alipataje fedha za kumpeleka bibi yake hospitali?
A Aliomba kwa wanakijiji B Alifanya kibarua cha kufyatua matofali
C Alipewa na walimu wake D Alipata kutoka vijiji vya jirani
E Alipewa na mganga mkuu
4. Baraka alisoma kozi gani baada ya kuhitimu masomo ya sekondari?
A Uashi B Urubani C Uuguzi D Udereva E Udaktari
5. Kwa nini wanakijiji walimuona Baraka ni lulu kwao?
A Alifaulu vizuri mitihani yake B Alikuwa msaada mkubwa sana kijijini
C Aliwapa pesa nyingi D Alifyatua matofali na kuwapatia
E Alifanya biashara na kuwanufaisha

Katika swali la 6 - 35, weka kivuli katika herufi ya jibu lililo sahihi katika fomu yako ya kujibia.

6. "Jino langu linang'aa." Wingi wa sentensi hii ni upi kati ya sentensi zifuatazo?
A Meno zangu yanang'aa. B Meno yangu linang'aa.
C Meno yangu yanang'aa. D Majino yangu yanang'aa.
E Jino zangu zinang'aa.
7. "Manamba angalimsikiliza baba yake _____ mguu." Neno lipi kati ya yafuatayo linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
A asingeliumia B angaliumia C asingaliumia
D asingeumia E angeliumia

Ukurasa wa 2 kati ya 7

8. Makuli walisikika wakisema, “kidole kimoja hakivunji chawa.” Je, ni methali ipi kati ya zifuatazo inafanana na methali hiyo?
- A Mchonga mwiko huukimbiza mkono wake.
 B Chanda chema huvishwa pete.
 C Kidole chako kibaya kitakufaa siku mbaya.
 D Umoja ni nguvu utengano ni udhaifu.
 E Kidole chako kibaya usikikate.
9. “Tunashauriwa kuwalea watoto katika maadili mema.” Methali ipi kati ya zifuatazo inaendana na kauli hiyo?
- A Ugambi ni wa wenye ndumba. B Udongo uwahi ungali maji.
 C Tone na tone hujaza ndoo. D Tone na tone huwa mchirizi.
 E Ubishi mwingi huvuta matendo.
10. Kisongo alipoumia Kajiru alimpeleka hospitali kwa matibabu. Methali ipi kati ya zifuatazo ingefaa kutumiwa na Kisongo kwa jambo alilotendewa na Kajiru?
- A Asiyekubali kushindwa si mshindani.
 B Akufaaye kwa dhiki ndiye rafiki wa kweli.
 C Shukurani ya punda ni mateke.
 D Hakuna marefu yasiyo na ncha.
 E Mtaka cha uvunguni sharti ainame.
11. Wao walikuwa hawana furaha. Neno “wao” lipo katika nafsi ipi kati ya hizi zifuatazo?
- A Nafsi ya tatu wingi B Nafsi ya pili wingi
 C Nafsi ya tatu umoja D Nafsi ya kwanza wingi
 E Nafsi ya pili umoja
12. “Alivyoendelea kukanusha _____ hasira zilivyozidi kumpanda yule askari.” Neno lipi linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
- A Ndipo B Ndiko C Ndivyo D Ndio E Ndiyo
13. Nikitoka bustanini nitawapikia watoto chakula. Neno “nitawapikia” lipo katika kauli gani?
- A Kutendwa B Kutendana C Kutendea D Kutendana E Kutendewa
14. Mwalimu wa somo la Kiswahili alipigwa butwaa baada ya kuambiwa mwanafunzi wa Darasa la Saba ameacha shule. Nahau “pigwa butwaa” ina maana gani?
- A Kukubaliana B Kushangaa C Kufurahi D Kuchukizwa E Kukataa

15. Juhudi za Suli kufanya kazi serikalini ziiigonga mwamba baada ya kukosa cheti cha Kumaliza Elimu ya Msingi. Nahau “gonga mwamba” katika sentensi hii ina maana gani?
 A Kufika mwisho kabisa B Kupasua mwamba mgumu
 C Kufika kikomo D Kufanya jambo bila mafanikio
 E Kupata suluhu ya kazi
16. Tabia ya wanafunzi kucheleva shuleni imeota mizizi. Nahau “ota mizizi” ina maana gani?
 A Kufanikiwa kufika shuleni B Kujificha ili wasionekane
 C Kustawi na kudumu sana D Kupenda kuishi shuleni
 E Kutodumu kwa muda mrefu
17. Neno jumuishi linaloundwa kutokana na maneno “kuku, njiwa, kunguru na bata” ni lipi?
 A Wadudu B Ndege C Mboga D Wanyama E Kitoweo
18. Chikoyo alihuzunika sana aliposikia taarifa ya kifo cha Babu yake. Katika neno “aliposikia” kiambishi kipi huwakilisha wakati uliopita?
 A a- B -po- C -sik- D -ki- E -li-
19. “Mwanafunzi alicheza vizuri.” Ukanushi wa sentensi hii ni upi?
 A Mwanafunzi hakucheza vizuri. B Mwanafunzi hakuchezaga vizuri.
 C Mwanafunzi hatacheza vizuri. D Mwanafunzi hucheza vizuri.
 E Mwanafunzi hajacheza vizuri.
20. Maneno haya hayajapangwa katika utaratibu wa kialfabeti: “dada, kisu, andika, cheza, zuhura.” Yakipangwa kwa utaratibu wa kialfabeti seti sahihi itakuwa ipi kati ya zifuatazo?
 A kisu, cheza, andika, zuhura, dada B andika, cheza, dada, kisu, zuhura
 C zuhura, cheza, dada, kisu, andika D zuhura, kisu, dada, cheza, andika
 E cheza, andika, kisu, dada, zuhura
21. “Wanafunzi hupenda kula maharage.” Sentensi hii ipo katika hali gani kati ya zifuatazo?
 A Timilifu B Uliopo C Mazoea D Uliopita E Ujao
22. Neno lipi linakamilisha sentensi isemayo, “Humo _____ alimoingia yule nyoka.”
 A ndimo B ndiyo C ndipo D ndiko E sipo
23. Neno lipi kati ya yafuatayo **halilandani** na maneno mengine?
 A Mkunga B Mchungaji C Muuguzi D Tabibu E Daktari
24. “Mama alipata bahati ya kusalimiana na Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.” Neno lipi kati ya yafuatayo linaweza kutumika badala ya neno “bahati?”
 A shani B tunu C fursa D hiba E wasaa

25. "Kaa anatembea upandeupande." Katika sentensi hii neno "upandeupande" limetumika kama aina gani ya neno?
A Kivumishi B Kiwakilishi C Kielezi D Nomino E Kitenzi
26. Upepo unaovuma kwa nguvu na kwa kasi, kiasi cha kubomoa majengo huitwaje?
A Ngurumo B Radi C Kimbunga D Mvua E Kipupwe
27. Mimi _____ mtoto mkubwa kwenye familia yetu. Ni neno lipi linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
A ndiyo B ndiwe C ndiye D ndie E ndio
28. "Yule mtoto nyumbani anakuja." Upi ni mpangilio sahihi wa maneno unaounda sentensi hii?
A Anakuja yule mtoto nyumbani. B Mtoto nyumbani yule anakuja.
C Nyumbani yule mtoto anakuja. D Mtoto yule anakuja nyumbani.
E Yule nyumbani anakuja mtoto.
29. Neno lipi linaundwa kutokana na silabi "ondoko" zilizochanganywa?
A Ndoo B Kondoa C Kondoo D Ondoka E Ondoa
30. Nomino ipi imeundwa kutokana na kitenzi imba?
A kuimba B wimbo C imbika D imbiwa E imbisha
31. "Wanakijiji walisherehekea mwenge wa uhuru mpaka liamba." Nahau "mpaka liamba" kama ilivyotumika katika sentensi hii ina maana gani?
A Hadi usiku B Hadi asubuhi
C Hadi machweo D Hadi adhuhuri
E Hadi jioni
32. "Ringa alipopata taarifa za kifo cha wazazi wake aliinika kichwa." Je, Ringa alifanya nini kati ya vitendo vifuatavyo?
A Aliinamisha kichwa kwa huzuni B Aliinua kichwa juu kwa huzuni
C Alitikisa kichwa kwa huzuni D Aligonga kichwa kwa huzuni
E Alishika kichwa kwa huzuni
33. "Alipofika kazini bila kutarajia alipewa barua ya kupandishwa cheo." Methali ipi ina maana sawa na maelezo hayo?
A Riziki kama ajali huitambui ijapo.
B Raha haiji ila baada ya taabu.
C Mgaagaa na upwa hali wali mkavu.
D Usiandikie mate angali wino upo.
E Tamaa mbele mauti nyuma.

Ukurasa wa 5 kati ya 7

34. "Nchi ya Tanzania ipo kusini _____ nchi ya Kenya". Neno lipi kati ya yafuatayo linafaa kukamilisha sentensi hii kwa usahihi?
A mwa B ya C kwa D wa E na
35. "Juakali anatembea kwa maringo _____ ya kinyonga." Jibu lipi linakamilisha sentensi hii kwa usahihi?
A mithili B kwa sababu C kwa kuwa
D mfano E kinyume

SEHEMU B (Alama 5)

Kwa kutumia maneno yaliyomo kwenye kisanduku, kamilisha barua ifuatayo kwa kujibu swali la 36- 40 kwa kuweka kivuli katika herufi ya jibu lililo sahihi katika fomu yako ya kujibia.

A N. Puyanga	B YAH: MAOMBI YA KUJIUNGA KIDATO CHA KWANZA
C Mkuu wa Shule	D 22/12/2023 E Neema Puyanga

Kijiji cha Nyankoronko,
S.L.P 27,
Rukwa.

36. _____

37. _____

Shule ya Sekondari Sinzieni,
S.L.P 11,
Singida.

Ndugu,

38. _____

Tafadhali husika na kichwa cha habari hapo juu.

Mimi ni mwanafunzi niliyemaliza Elimu ya Msingi mwaka 2023 katika shule ya msingi Nyankoronko. Nimefaulu vizuri Mtihani wa Kumaliza Elimu ya Msingi katika masomo yangu yote sita na kupata wastani wa alama B. Naomba kujiunga na masomo ya Kidato cha Kwanza katika shule yako. Naambatanisha na nakala ya matokeo yangu ya Mtihani wa Kumaliza Elimu ya Msingi.

Nitafurahi iwapo ombi langu litakubaliwa.

Ni mimi mtiifu,

39 _____

40 _____

SEHEMU C (Alama 10)

UFAHAMU

Soma kwa makini habari ifuatayo kisha jibu swali la 41 - 45 kwa kuandika jibu sahihi katika fomu yako ya kujibia.

Ukataji wa miti umekuwa chanzo kikubwa cha uharibifu wa mazingira. Binadamu hufyeka miti kwa lengo la kupata mkaa, kufanya shughuli za kilimo, kuchana mbao, kujenga nyumba na mahitaji mengine mengi. Hapa Tanzania ukataji miti umefanywa kwa kiasi kikubwa sana hasa miaka ya hivi karibuni.

Binadamu amediriki hata kukata miti na kuchoma majani pembezoni mwa vyanzo vya maji. Utakaji wa miti kwenye vyanzo vya maji umekuwa ukisababisha madhara kadha wa kadha kama vile: kukauka kwa vyanzo vya maji na ukosefu wa mvua kwa muda mrefu. Endapo binadamu ataendelea na uharibifu huo kwa muda mrefu madhara mengine mengi yanaweza kujitokeza.

Licha ya binadamu kutambua madhara ya ukataji wa miti ovyo hususani kwa kupitia vyombo vya habari, bado amekuwa **akibeza** ushauri huo unaotolewa na wataalamu wa mazingira na kuendelea na uharibifu. Hii inakumbusha wahenga walivyosema “**sikio la kufa halisikii dawa.**” Kutokana na uharibifu huo maeneo mengi ya nchi yamekuwa yakikosa mvua za uhakika na mara nyingi hupata dhoruba zenye madhara makubwa kwa binadamu na makazi yao. Hivyo watu wanashauriwa kupanda miti, kuacha kuchoma mkaa na kuchoma majani pembezoni mwa vyanzo vya maji.

Maswali

41. Andika kichwa cha habari kinachofaa kwa habari uliyosoma.
42. Methali ipi yenye maana sawa na methali isemayo “sikio la kufa halisikii dawa?”
43. Ni athari zipi zinaweza kumpata binadamu kutokana na ukataji wa miti ovyo? Taja athari mbili.
44. Neno “beza” kama lilivyotumika katika habari uliyosoma lina maana gani?
45. Funzo gani unalipata kutokana na habari uliyosoma?